

Nr. 13 - 2002

Perspektiver for havbeite i Norge

Havbeite med kamskjell

På grunnlag av vår kunnskap om forekomster av stort kamskjell (*Pecten maximus*) og bunnforhold langs kysten, vet vi at Norge har store bunnområder som potensielt kan brukes til havbeite med kamskjell. Siden midten av 1990-tallet har det vært stor interesse for kultivering av kamskjell, med mye fokus på å utvikle en stabil storskalaproduksjon av yngel. I selve havbeitefasen har man arbeidet med å utvikle metoder som reduserer problemene med predasjon fra taskekrabber på utsatte kamskjell. Kamskjell som er satt ut på bunnområder hvor gjerder hindrer krabbene tilkomst til skjellene, har de siste år vist meget gode resultater. På oppdrag fra Fiskeridepartementet ble status innen utviklingsarbeid på kamskjell i 2001 utredet av Havforskningsinstituttet, Norske Fiskeoppdretters Forening og Skjellprosjektet. Det ble konkludert med at det nå foreligger resultater og erfaringer som er et godt grunnlag for en videre satsing mot oppskalering og kommersialisering. Lov om havbeite som det nå skal utarbeides forskrifter til, er en viktig forutsetning for at dette arbeidet skal kunne lykkes.

Havbeite med hummer

Hummerfisket i Norge er i dag på et minimum i forhold til for ca. 60 år siden, da fangstene utgjorde 30–40 % av det

Nylig utsatt hummer, og gjenfanget som godt voksen 6-8 år seinere.

Kamskjell i sitt naturlige miljø

totale uttaket i Europa. Fisket har derfor liten kommersiell betydning, men i kystområdene er det stor interesse for å bygge opp bestandene igjen. Fra 1990 til 1994 ble det satt ut ca. 125 000 merkede hummerunger på Kvitsøy, og et overvåkningsprogram for registrering av gjenfangst ble organisert mellom Havforskningsinstituttet, offentlige myndigheter og lokale hummerfiskere.

Den utsatte hummeren rekrutterte til fisket, og ved årsskiftet 1997/1998 utgjorde den 43 % av all lovlig fangst på Kvitsøy. Støtten fra Norges forskningsråd fra 1998-2001 gjorde det mulig å følge opp gjenfangstregistreringene, i denne perioden utgjorde havbeitehummer 50-60 % av all fangst. Omtrent 25 000 hummer er sjekket og 8 000 havbeitehummer er gjenfanget. Dette utgjør et enestående grunnlagsmateriale for sammenligning mellom vill og utsatt hummer. Resultatene viser ingen signifikante forskjeller mellom gruppene på vekst ved skallskifte, fekunditet eller registrert vandring.

En av konklusjonene som kan trekkes, er at utsettinger for å øke en nedfisket bestand også må suppleres med nye forvaltningstiltak. Vi anbefaler derfor at det utarbeides en konkret strategiplan for nasjonal gjenreisning av

hummerbestandene, som også kan sikre en vellykket havbeitenæring.

Bakgrunn

Norge har i mange tiår satt ut oppdrettede organismer som torsk og hummer på havbeite. I 1882 ble det første torskelekkeriet, Flødevigen Udklækningsanstalt, bygd ved Arendal. Her ble det produsert torskelarver for utsetting helt frem til 1971. Havbeiteaktiviteten fikk et oppsving på 1990-tallet ved opprettingen av det nasjonale PUSH-programmet (Program for Utvikling og Stimulering av Havbeite). Man fant at havbeite med hummer kunne bli samfunnsøkonomisk lønnsomt, dette arbeidet ble derfor videreført med støtte fra Norges forskningsråd og Havforskningsinstituttet. Parallelt startet utviklingen av havbeite med kamskjell, og det er disse to artene det nå fokuseres på i Norge.

Havbeite_loven

I tilknytning til PUSH-programmet ville man lovregulere kommersielt havbeite. I 2000 ble havbeite_loven vedtatt, den omfatter utsetting og gjenfangst av krepsdyr, blautdyr og pigghuder til næringsformål. På oppdrag fra Fiskeridepartementet utarbeidet Havforskningsinstituttet en rapport som oppsummerte eksisterende og nødvendig biologisk kunnskap om de aktuelle artene. Fiskeriforvaltningen har nå fått en rekke konsesjonssøknader om havbeite på kamskjell og hummer, disse blir behandlet når forskriftene til loven er på plass. Forslaget skal sendes på høring høsten 2002. Havforskningsinstituttet har utarbeidet to rapporter knyttet til dette arbeidet, en om potensielle miljøeffekter og en om brukskollisjoner og allemannsretten.

Kontaktpersoner, HI:

Terje Svåsand, Ann-Lisbeth Agnalt, Knut E. Jørstad og Øivind Strand ved Senter for havbruk.
Erlend Moksness ved Senter for kystsoner.
Tel: 55 23 85 00. Faks: 55 23 63 79